

Tasuline õpe võtab võimu

Tasuline õpe ei ole avalik-õiguslikes ülikoolides enam hiiliv nähtus, sest juba ligikaudu kolmandik tänastest üliõpilastest katub oma õppekulud ise ning mõnel erialal on õppekulude tasumine ainus võimalus Eestis kõrgharidust saada.

Tallinna Pedagoogikaülikool võttis tänavu tasulisse õppesse niisama palju tudengeid kui riigi makstud kohtadele, teisedki avalik-õiguslikud ülikoolid on üha julgemalt maksulisi õppekohti loonud. Ühelt poolt rahuldavad ülikoolid nii kasvavat nõudlust kõrghariduse järele, mida riik ei suuda ega peagi rahuldama. Teisalt, mida enam tudengeid, seda elujulisem on ülikool.

Tasulise õppe levimine võiks seega kõrghariduse kvaliteeti tõsta, sest tihe konkurents üliõpilaste pärast sunnib koole rohkem pingutama. Võitu kvaliteedis on siiski loota vaid kahel eeldusel: kui ülikoolide nõuded on ühtviisi karmid nii riigi kui ka oma raha eest õppijatele, ning kui tudengite arvukus ei löö akadeemilisi ja rahalisi võimalusi tasakaalust välja.

Suuriülikoolid on väiksematele erakõrgkoolidele ette heitnud, et need võtavad valikuta õppima kõik, kes nõutud õppemaksu tasuda jaksavad. Paraku on aga ka lugupeetud avalik-õiguslikes ülikoolides erialasid, kuhu pürgimiseks piisab vaid rahast.

See on konkurentsivimma põhjus-

Pille Limal
Eesti Päevaleht

tanud erahariduse eestvedajais, kes ei pea õigeks, et avalik-õiguslikud ülikoolid loovad piiramatult tasulisi õppekohti ning saavad lisaks enda kätte kogu riigi kõrgharidusele eraldatud raha. Erakõrgkoolid, olgugi nad akrediteeritud, ei saa riigitellimusele isegi konkureerida.

Avalik-õiguslikud ülikoolid ei ole sisuliselt kasvamisega samas tempos kosunud. Lepingulised tudengid on toonud ülikoolidele lisaraha, kuid enamikul erialadel ei kata see õpetamiseks tehtavaid kulutusi.

Kujuteldamatu on, kuidas on võimalik Põllumajandusülikoolis tänavu samal tasemel õpetada metsamajanduse eriala 5000 krooni eest, kui veel mullu maksis see oma raha eest õppijaile 12 000 krooni. Ülikool saab sellisel juhul raha oma eelarve sees vaid teiste tudengite või erialade arvelt ümber jagada.

Tartu Ülikooli rektori Jaak Aaviksoo hinnangul on Eesti kõrghariduse kvaliteedilatt üldse liiga madalale lastud. "Lääne-Euroopaga võrreldes nõuame ikka väga vähe nii ülikoolidelt kui ka üliõpilastelt," tunnistab rektor.

Kõrgharidusega inimeste arvu poolest on Eesti Euroopale kiiresti kannule jõudmas. Hariduse tasemes järele jõudmiseks puudub kahjuks selge ühiskondlik kokkulepe, kes ja kui palju selle eest maksuma peaks.